ZODPOVEDNOSTNÉ VZŤAHY V KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI

MODUL 5:
Kybernetická kriminalita a zaisťovanie digitálnych stôp - Časť. 2

Doc. JUDr. Marek Kordík, PhD. LL.M.
Mgr. Petra Dražová, PhD.

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

CUSEC

CUSEC

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave

Kompetenčné centrum pre reguláciu kybernetickej bezpečnosti, ochrany súkromia a kybernetickej kriminality

Financované Európskou úniou Next Generation EU prostredníctvom
Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu pod číslom 17R05-04-V01-00002

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

CUSEC

CUSEC

Trestné právo

CUSEC

Trestné právo hmotné:

- základy trestnej zodpovednosti,
- druhy trestov a podmienky pre ich ukladanie,
- druhy ochranných opatrení a podmienky pre ich ukladanie,
- skutkové podstaty trestných činov

Trestné právo procesné:

- zistiť či bol a kým bol spáchaný trestný čin,
- spravodlivo potrestať páchateľa,
- odňať výnosy z trestnej činnosti,
- rešpektujúc pritom základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb

- zákon č. 300/2005 Z. z. **Trestný zákon**
- zákon č. 91/2016 Z. z. **o trestnej zodpovednosti právnických osôb**
- zákon č. 221/2006 Z. z. **o výkone väzby**
- **o výkone trestu odňatia slobody** zákon č. 475/2005 Z. z.

- zákon č. 301/2005 Z. z. **Trestný poriadok**
- zákon č. 91/2016 Z. z. **o trestnej zodpovednosti právnických osôb**
- zákon č. 236/2017 Z. z. **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach**

CUSEC

Zaisťovanie digitálnych stôp (v trestnom konaní)

Zaisťovanie digitálnych stôp (v trestnom konaní)1/3

CUSEC

- Podľa súčasnej právnej úpravy zaisťuje digitálne stopy v trestnom konaní výlučné súdny znalec, alebo krim. technik
- Nízky počet (znalcov) vs. Nízka úroveň vedomostí (krim. technik).
- Iné právne režimy:
  - Zákon o KB
  - Zákon o advokácii
  - Zákonník práce
  - Obchodný zákonník
- Dodržanie štandardov ISO 27037 a ISO27042
- Chýba certifikačné autorita, nepreukázanie súladu neznamená automatickú neplatnosť. Iba Best Practice. Existuje iná alternatíva?

ISO 27042

ISO 27037

Zaisťovanie digitálnych stôp v trestnom konaní 2/3

ISO 27037- Identifkácia, zber, ochrana

- Ako sa identifikujú potrebné digitálne údaje?
- Ako sa zbierajú a získavajú potrebné digitálne údaje?
- Ako sa chránia?
- ako sa zbiera ne- digitálne údaje, ktoré môžu byť nápomocné pri analýze potenciálnych digitálnych dôkazov (tokeny, heslá, tlačiarne. Čítačky)?
- Existujú prijaté manuály a design procesov?
    - Kto zaisťuje?
    - Aké sú princípy identifikácie a zaisťovania?

- (ISO 27037)Na HD Write Blockers, na DATA 256bit HASH, ale slabší, alebo žiadny, Chain of Custody (napr. Blockchain)

Zaisťovanie digitálnych stôp v trestnom konaní 3/

CUSEC

- **ISO 27 042 Analýza a interpretácia**
  - Ako sa v rámci analýzy vyberajú metódy?
  - Ako je zabezpečená kontinuita analýzy a jej validita (platnosť)?
  - existuje manuál alebo design procesov na custody a non custody zariadenia?
  - Princípy a pravidlá identifkácie, zaisťovania a analýzy?

(ISO 27042) dokumentovateľné chain of custody (napr. segregácia rolí s rôznymi prístupmi, encrypcia, automatické trackovanie a loggovanie

Prevádzkové a lokalizačné údaje po Telenor Sverige

CUSEC

- Na diaľku
- Ústavný súd SR vo veci PL. ÚS 10/2014-78
- Rozsudok Súdneho Dvora EÚ vo veci C-511/18, C-512/18, 520/18, *La Quadrature*, para.: 203-205, Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C 142/18, EU:Skype Communications, para 37
- Všeobecné „preventívne" uchovávanie prevádzkových a lokalizačných údajov (IP adresy a ďalšie údaje) je od roku 2016 neprípustné.
- Dôvod zrušenia: excesívny zásah do súkromia. Text smernice je formulovaný ako pravidlo, nie ako výnimka z nedotknuteľnosti súkromia.
- Neexistuje lehota na uchovávanie, iba nevyhnutná doba na dosiahnutie účelu (fakturácia)

Prevádzkové a lokalizačné údaje po Telenor Sverige

CUSEC

- Princípy a tézy novej právnej (harmoniozovanej úpravy) uchovávania prevádzkových a lokalizačných údajov (HLEG závery)

- Prístup k prevádzkovým a lokalizačným údajom na diaľku (remote) bez faktickej kontroly zariadenia:

  - Časovo určíte obmedzenie- lehota uchovávania

  - adresnosť uchovávania, Súdny dvor ponúka niekoľko prístupov:

    - Vyššia miera kriminality v danej oblasti
    - Prítomnosť jedinca, ktorý je hrozbou v danej oblasti
    - Existencia vysoko rizikového eventu, alebo prvku kritickej infraštruktúry, ktorý by mal požívať ochranu (napr. Jadrová elektráreň, vysokonapätová ústredňa) – najmä v spojení s niektorým z bodov vyššieň

  - Prípustnosť automatickej analýzy

  - Princíp všeobecnej úpravy a technologickej neutrality

HLEG recomendations

OSINT ako dôkaz v trestnom konaní

CUSEC

Analýza otvorených zdrojov v zásade pracuje s štyrmi rôznymi kategóriami informácií:

- verejne dostupné,
- verejne ťažko dostupné,
- verejne dostupné na požiadanie a
- uzavreté – chránené alebo utajené

Zásady

- identifikácia nevyhnutného (primeraného) rozsahu skúmania.

Nevyhnutný rozsah môže byť časový (relevantný interval skúmania), alebo osobný (Analýza metódou OSINT by nemala pokrývať získavanie informácií o osobách mimo rámec zadania a ak áno, mal by byť tento vzťah jasný a zrozumiteľný- napr. spoločník, osoba žijúca v spoločnej domácnosti atď.);

OSINT ako dôkaz v trestnom konaní

CUSEC

- evidencia a reťazenie (chain of custody), preskúmateľnosť;

Uvádzanie presných údajov a záznamov o využití zdroja informácie ako i identifikácia osoby, ktorá tento zdroj využila je nevyhnutné pre možnosť spätného preskúmania analýzy metódou OSINT (tzv. OSINT analýzy) a jej použiteľnosti ako dôkazu v trestnom konaní. Princíp evidencie taktiež vyžaduje uvádzať v analýze metódou OSINT nástroje, ktoré sa použili pre vyhľadávanie informácií. Princíp evidencie taktiež vyžaduje, ak analýzu metódou OSINT vykonáva viacej osôb, aj dokumentáciu rozsahu konania týchto osôb a spôsobu odovzdávania si informácií a zadaní.

OSINT ako dôkaz v trestnom konaní

CUSEC

- nestrannosť a nezaujatosť;

Tak ako pri akomkoľvek inom vyhľadávaní dôkazov, osoba vyhľadávajúc a hodnotiaca dôkazy získané metódou OSINT (tzv. OSINT dôkazy), musí k týmto pristupovať bez zaujatosti a objektívne. OSINT analýza v tejto otázke predstavuje riziko, že osoba pri vyhľadávaní a hodnotení OSINT dôkazov začne preberať kontextové informácie a pramene, ktoré podporujú argumentáciu jednej zo strán, alebo zastávajú určitý nie neutrálny postoj. S poukazom na uvedené je nevyhnutné, aby sa v OSINT analýze objavilo i zdôvodnenie, ak sa určitý zdroj nepoužil alebo sa na neho neprihliadalo. V spojení s evidenciou a chain of custody by požiadavku nestrannosti a nezaujatosti OSINT analýzy mala garantovať, ktorá zodpovedá za celkovú OSINT analýzu.

- subsidiarita OSINT

OSINT analýza spravidla poskytuje veľmi vhodné a kontextové informácie k predmetu analýzy avšak mala by byť dopĺňaná vždy ďalšími dôkazmi, aby jej hodnota bola čo najvyššia. OSINT analýza sama osobe spravidla nie je priamym elektronickým dôkazom, oslobodzujúcim alebo usvedčujúcim.

Novela TP z pohľadu zaisťovania digitálnych dôkazov

CUSEC

- v §10 sa vo všeobecných pojmoch definujú pre účely trestného konania počítačové údaje, nosiče, údaje o používateľovi, kto sa rozumie poskytovateľom služieb atď. Definícia poskytovateľa služieb je určite krok vpred, ale stále nie je jasné, či tam napr. spadajú banky, autentifikačné a verifikačné tokeny atď. Uvidíme.

- Novela prináša zásadnú zmenu v získavaní rôznych kategórií počítačových údajov:

- Povinnosť (všeobecná edičná) vydať počítačový údaj,
  - nosič, alebo počítačový systém sa odoberá len, ak nepostačuje vyhotovenie kópie
  - na výzvu policajta, prokurátora, alebo predsedu senátu (89b TP)- analogicky lex specialis k vydaniu veci;

- Odňatie počítačového údaju, nosiča, alebo počítačového systému na príkaz sudcu pre PK, alebo predsedu senátu, ak nebolo vydanie veci úsepšné a nepostačuje vyhotovenie kópii (§91 TP);

- Uložené údaje o používateľoch, kontách sa získavajú na príkaz policajta so súhlasom prokurátora, prokurátora alebo predsedu senátu (§116a, ods. 3, písm.a TP) od poskytovateľa služieb;

- Uložené prevádzkové a lokalizačné údaje sa získavajú na príkaz sudcu pre PK, alebo predsedu senátu (§116a, ods. 3, písm. b) TP) od poskytovateľa služieb;

Novela TP z pohľadu zaisťovania digitálnych dôkazov

CUSEC

- uložené obsahové údaje sa získavajú na príkaz sudcu pre PK alebo predsedu senátu od poskytovateľa služieb (§116a, ods. 3, písm.b) TP;
- sledovanie prevádzkových a lokalizačných údajov na príkaz sudcu pre PK, alebo predsedom senátu podľa §115a TP;
- sledovanie obsahu- odpočúvanie viac menej nezmenené, rozširuje sa okruh trestných činov (§115 TP);
- uchovanie údajov, odstránenie údajov alebo znemožnenie prístupu k údajom u poskytovateľa služieb podľa príkazu policajta so súhlasom prokurátora, prokurátora alebo predsedu senátu podľa §116 TP;
- odstránenie údajov alebo znemožnenie prístupu k údajom (nie uchovávanie) u toho, kto má udaje u seba podľa príkazu
- policajta so súhlasom prokurátora, prokurátora alebo predsedu senátu podľa §89c TP;

❌ nevyriešený: OSINT, tajomný §118 TP (biometria, DNA?) a biometrická identifikácia, kategorízácia a profiling zo strany OČTK, ktoré vyžadujú jusdtičný príkaz podľa čl. 5 AI Aktu);

⁉️ uložené obsahové údaje u tretích osôb, nie poskytovateľov (mimo §116a, ods. 3, písm. b) TP sa bude zrejme riešiť prostredníctvom prehliadok a zaistením zariadenia podľa §99 a nasl. TP, alebo vydaním príkazu na odňatie počítačového údaju podľa §91 TP s použitím rozhodnutia R 47/2017 o neduplikovaní príkazov.

MEDZINÁRODNÉ PRÁVO

- **Dohovor o počítačovej kriminalite** (*„Budapeštiansky dohovor“*)
- **Druhý dodatkový protokol o posilnenej spolupráci a sprístupňovaní elektronických dôkazov**
- **Dohovor OSN proti počítačovej kriminalite** (ďalej ako *„Hanojský dohovor“*)

PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE

- **čl. 82 ZFEÚ – Justičná spolupráca v trestných veciach**
- **Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie**
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach**
- Rámcové rozhodnutie Rady 2002/465/SVV **o spoločných vyšetrovacích tímoch**
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1544 z 12. júla 2023, **ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania určených prevádzkarní a vymenúvania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní**
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 **o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie**

VNÚTROŠTÁTNE PRÁVO

- zákon č. 301/2005 Z. z**. Trestný poriadok**
- zákon č. 91/2016 Z. z. **o trestnej zodpovednosti právnických osôb** a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- zákon č. 236/2017 Z. z. **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach** a o zmene a doplnení niektorých zákonov

MEDZINÁRODNÉ PRÁVO 1/2

CUSEC

- **Dohovor o počítačovej kriminalite („Budapeštiansky dohovor“)**
  - otvorený na podpis v Budapešti 23.11.2001 (aj pre nečlenské štáty RE)
  - počet zmluvných strán (05/2025): 78
  - pre SR platný od 01.05.2008 (oznámenie MZV SR č. 137/2008 Z. z. o podpísaní Dohovoru o počítačovej kriminalite)
  - oddiel 2 (Procesné právo – čl. 14 -21)
  - čl. 14 (2) c) *„Ak článok 21 neustanovuje inak, každá strana uplatní právomoci a postupy uvedené v odseku 1 na zhromažďovanie dôkazov o trestnom čine v elektronickej forme.“*

- **Druhý dodatkový protokol k Budapeštianskemu dohovoru týkajúci sa posilnenej spolupráce a sprístupňovania elektronických dôkazov**
  - prijatý 17.11.2021 VM RE
  - otvorený na podpis 12.05.2022
  - počet signatárskych krajín (05/2025):47 / 2
  - uplatňovať sa začne až po 5 ratifikáciach (čl. 16 ods. 3)
  - rozhodnutie Rady (EÚ) zo 14.2.2023, ktorým sa ČŠ EÚ poverujú ratifikovať v záujme EÚ II. DP
  - SR sa doposiaľ nestala signatárom

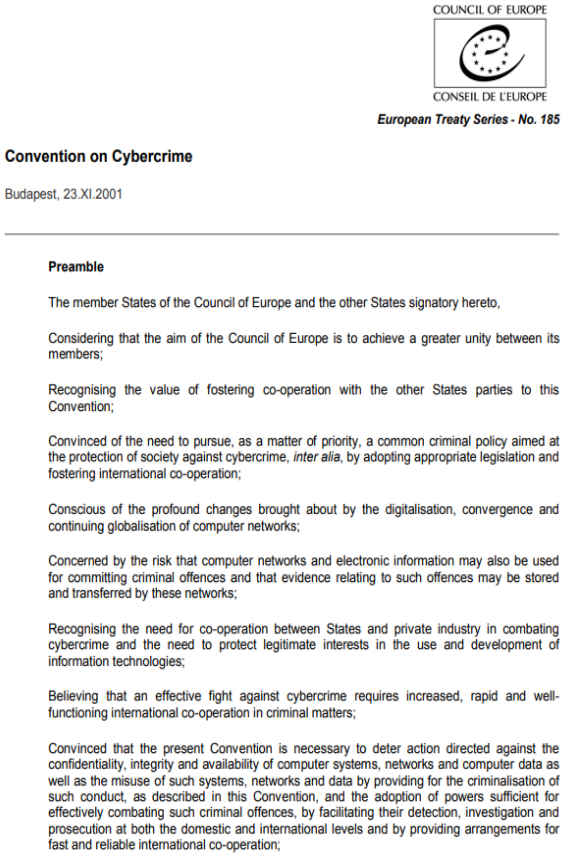

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

European Treaty Series - No. 185

Convention on Cybercrime

Budapest, 23.XI.2001

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other States signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Recognising the value of fostering co-operation with the other States parties to this Convention;

Convinced of the need to pursue, as a matter of priority, a common criminal policy aimed at the protection of society against cybercrime, *inter alia*, by adopting appropriate legislation and fostering international co-operation;

Conscious of the profound changes brought about by the digitalisation, convergence and continuing globalisation of computer networks;

Concerned by the risk that computer networks and electronic information may also be used for committing criminal offences and that evidence relating to such offences may be stored and transferred by these networks;

Recognising the need for co-operation between States and private industry in combating cybercrime and the need to protect legitimate interests in the use and development of information technologies;

Believing that an effective fight against cybercrime requires increased, rapid and well-functioning international co-operation in criminal matters;

Convinced that the present Convention is necessary to deter action directed against the confidentiality, integrity and availability of computer systems, networks and computer data as well as the misuse of such systems, networks and data by providing for the criminalisation of such conduct, as described in this Convention, and the adoption of powers sufficient for effectively combating such criminal offences, by facilitating their detection, investigation and prosecution at both the domestic and international levels and by providing arrangements for fast and reliable international co-operation;

MEDZINÁRODNÉ PRÁVO 2/2

CUSEC

- **Dohovor OSN proti počítačovej kriminalite („Hanojský dohovor“)**
  - oficiálny názov: *United Nations Convention against Cybercrime*
  - prijatý dňa 24. decembra 2024 Valným zhromaždením OSN rezolúciou č. 79/243 v New York
  - zatiaľ nebol otvorený na podpis (očakávanie: v polovici r. 2025 – Hanoi (Vietnam)
  - záväznosť nadobudne 90. dňom po uložení 40. ratifikačnej listiny u Generálneho tajomníka OSN (t. j. ak bude ratifikovaný aspoň 40 ČS OSN)
  - čl. 23 ods. 2: *„Except as provided otherwise in this Convention, each State Party shall apply the powers and procedures referred to in paragraph 1 of this article to:*
    a) The criminal offences established in accordance with this Convention;
    b) Other criminal offences committed by means of an information and communications technology system; and
    c) The collection of evidence in electronic form of any criminal offence.“

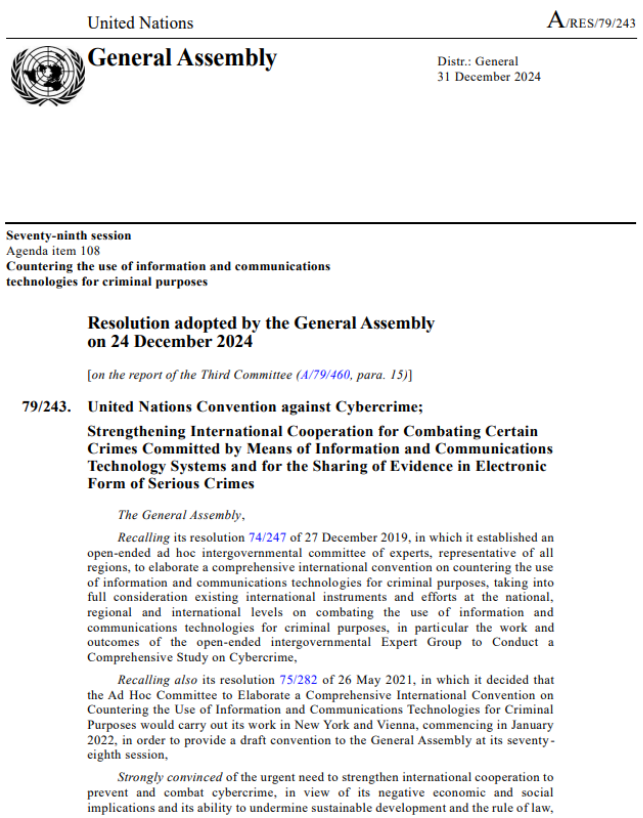

United Nations A/RES/79/243

General Assembly

Distr.: General
31 December 2024

Seventy-ninth session
Agenda item 108
Countering the use of information and communications technologies for criminal purposes

Resolution adopted by the General Assembly on 24 December 2024

[*on the report of the Third Committee* (*A/79/460, para. 15*)]

79/243. United Nations Convention against Cybercrime; Strengthening International Cooperation for Combating Certain Crimes Committed by Means of Information and Communications Technology Systems and for the Sharing of Evidence in Electronic Form of Serious Crimes

The General Assembly,

Recalling its resolution 74/247 of 27 December 2019, in which it established an open-ended ad hoc intergovernmental committee of experts, representative of all regions, to elaborate a comprehensive international convention on countering the use of information and communications technologies for criminal purposes, taking into full consideration existing international instruments and efforts at the national, regional and international levels on combating the use of information and communications technologies for criminal purposes, in particular the work and outcomes of the open-ended intergovernmental Expert Group to Conduct a Comprehensive Study on Cybercrime,

Recalling also its resolution 75/282 of 26 May 2021, in which it decided that the Ad Hoc Committee to Elaborate a Comprehensive International Convention on Countering the Use of Information and Communications Technologies for Criminal Purposes would carry out its work in New York and Vienna, commencing in January 2022, in order to provide a draft convention to the General Assembly at its seventy-eighth session,

Strongly convinced of the urgent need to strengthen international cooperation to prevent and combat cybercrime, in view of its negative economic and social implications and its ability to undermine sustainable development and the rule of law,

PRÁVO EURÓPSKEJ ÚNIE

- **čl. 82 ZFEÚ – Justičná spolupráca v trestných veciach:** (1) *„Justičná spolupráca v trestných veciach v Únii je založená na zásade vzájomného uznávania rozsudkov a iných justičných rozhodnutí a zahŕňa aproximáciu zákonov a iných právnych predpisov ČŠ v oblastiach uvedených v ods. 2 a čl. 83.“*
- **Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie, vypracovaný Radou v súlade s článkom 34 ZEÚ**
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach** (zákon č. 236/2017 Z. z. o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov)
- Rámcové rozhodnutie Rady 2002/465/SVV **o spoločných vyšetrovacích tímoch**
- Dvojstranné dohody medzi **Úniou a tretími krajinami** o vzájomnej právnej pomoci (napr. s USA, Japonskom, Nórskom, Írskom)
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1544 z 12. júla 2023, **ktorou sa stanovujú harmonizované pravidlá určovania určených prevádzkarní a vymenúvania právnych zástupcov na účely zhromažďovania dôkazov v trestnom konaní**
  - transpozíciu je potrebné vykonať do 18.2.2026
  - smernicou sa sleduje najmä to, aby ČŠ zabezpečili, aby poskytovatelia služieb usadení v EÚ / ponúkajúci služby v EÚ určili prevádzkareň, resp. vymenovali právneho zástupcu, ktorí budú adresátmi PPED / PUED
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 **o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie**
  - uplatňuje sa od 18.8.2026
  - zavedenie 2 mechanizmov justičnej spolupráce v trestných veciach:
    - **príkaz na predloženie elektronických dôkazov** („PPED“)
    - **príkaz na uchovanie elektronických dôkazov** („PUED“)
  - príkazmi sa sleduje nariadenie povinnosti poskytovateľovi služieb, ktorý ponúka služby v EÚ a je (i) usadený v inom ČŠ alebo (ii) zastúpený právnym zástupcom v inom ČŠ, aby predložil / uchovával elektronické dôkazy bez ohľadu na umiestnenie údajov
  - o vydanie PPED a PUED môže požiadať aj podozrivý / obvinený, resp. jeho advokát / obhajca
  - formuláre na PPED a PUED – prílohy 1-6 nariadenia

Zaistenie elektronických dôkazov z cudziny

EÚ OKREM DÁNSKA A ÍRSKA

- EVP, zákon č. 236/2027 o EVP a Smenirca č. 2014/41 o EVP
- aj údaje o užívateľovi, prevádzkové a lokalizačné údaje i obsah
- platí, že ak pre predmet EVP by sa v domácom trestnom stíhaní vydával príkaz súdu, tak aj v konaní podľa Zákona o EVP musí vydať príkaz súd (SDEU Encrochat)
- obojstranná trestnosť skôr výnimočne
- špecialita
- max 30/60 dní

EVP - vzor

TRETIE KRAJINY

- bilaterálne a mulltilaterálne zmluvy
- presný opis zaistenia digitálneho dôkazu, aby bol použiteľný v SR
- vo vzťahu k USA, preukazovanie prvkov common law.
- obojstranná trestnosť podmienka
- Špecialita
- 36/48 mesiacov

ZAISŤOVANIE ELEKTRONICKÝCH DÔKAZOV – ENCROCHAT (C 670/22)

- jasné rozlíšenie medzi vydaním európskeho vyšetrovacieho príkazu na účely odpočúvania vo vykonávajúcom štáte a vydaním európskeho vyšetrovacieho príkazu na prenos a použitie digitálnych údajov ako dôkazov, ktoré už má vykonávajúci štát k dispozícii;
- odlišný právny režim európskeho vyšetrovacieho príkazu na prenos dôkazov - digitálnych údajov získaných odpočúvaním - z vykonávajúceho štátu do štátu pôvodu;
- predpoklady na vydanie európskeho vyšetrovacieho príkazu;
- definícia odpočúvania zahŕňa prienik do koncových zariadení na účely zhromažďovania prevádzkových, lokalizačných a komunikačných údajov o internetovej komunikačnej službe;
- právo odpočúvanej osoby vyjadriť sa k týmto informáciám a k týmto dôkazom, najmä ak je pravdepodobné, že budú mať prevažujúci vplyv na zistenie skutkového stavu
- pokiaľ ide o zhromažďovanie dôkazov a ich zasielanie vydávajúcej jurisdikcii a pokiaľ ide o odovzdanie dôkazov, ktoré už má vykonávajúca jurisdikcia k dispozícii

Európsky a medzinárodný právny rámec cezhraničného zaisťovania digitálnych stôp

Q & A na začiatok

1. Ide o členský štát Európskej únie alebo ide o tretiu krajinu?

2. Ak ide o členský štát Európskej únie, vzťahuje sa naň niektorý z nástrojov justičnej spolupráce v trestných veciach? (výnimky: Írsko, Dánsko)

3. Ak ide o tretiu krajinu, má s ňou SR uzavretú medzinárodnú zmluvu o spolupráci v trestných veciach?

4. Aký typ údajov idem zaisťovať?

5. Majú byť údaje použité v trestnom konaní ako dôkaz alebo informácia operatívnej povahy?

MEDZINÁRODNÉ PRÁVO ALEBO PRÁVO EÚ?

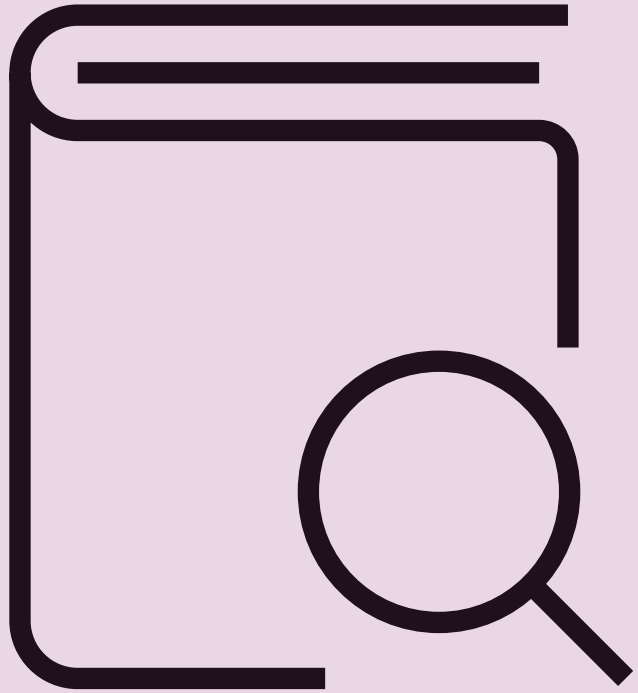

Medzinárodná spolupráca v trestných veciach – základné východiská

- spolupráca, ktorá prebieha minimálne medzi dvomi štátmi v trestnej oblasti, ktorá sa realizuje na základe kvalifikovaného podnetu, keď sa jeden zo štátov stáva dožadujúcim a druhý dožiadaným
- formy:
  1. **policajná** – rýchlejšia, menej formálna, prebieha medzi policajnými orgánmi, slúži najmä na operatívne účely, preverovanie, pátranie, smeruje k získaniu informácie procesne nepoužiteľnej ako dôkaz, príklad: výmena informácií cez Interpol, Europol, styčných dôstojníkov, národné ústredne atď.
  2. **justičná** – prísne formalizovaná, prebieha medzi justičnými orgánmi (prokuratúra, súdy, resp. tribunály), smeruje k získaniu dôkazu v trestnom konaní

Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach – styk orgánov

Styk prostredníctvom diplomatických orgánov	Styk prostredníctvom ústredných justičných orgánov	Priamy styk justičných orgánov
• využíva sa výnimočne • typicky v situáciách ak neexistuje medzinárodná zmluva	• ak priamy styk nie je možný, napr. ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva (typicky vo vzťahu k tretím štátom mimo EÚ)	• preferovaný spôsob • bežný najmä v rámci ČŠ EÚ, kde si justičné orgány posielajú žiadosti priamo • napr. konanie o EZR, EVP

Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach – styk orgánov

Styk prostredníctvom diplomatických orgánov

Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach – styk orgánov

Styk prostredníctvom ústredných justičných orgánov

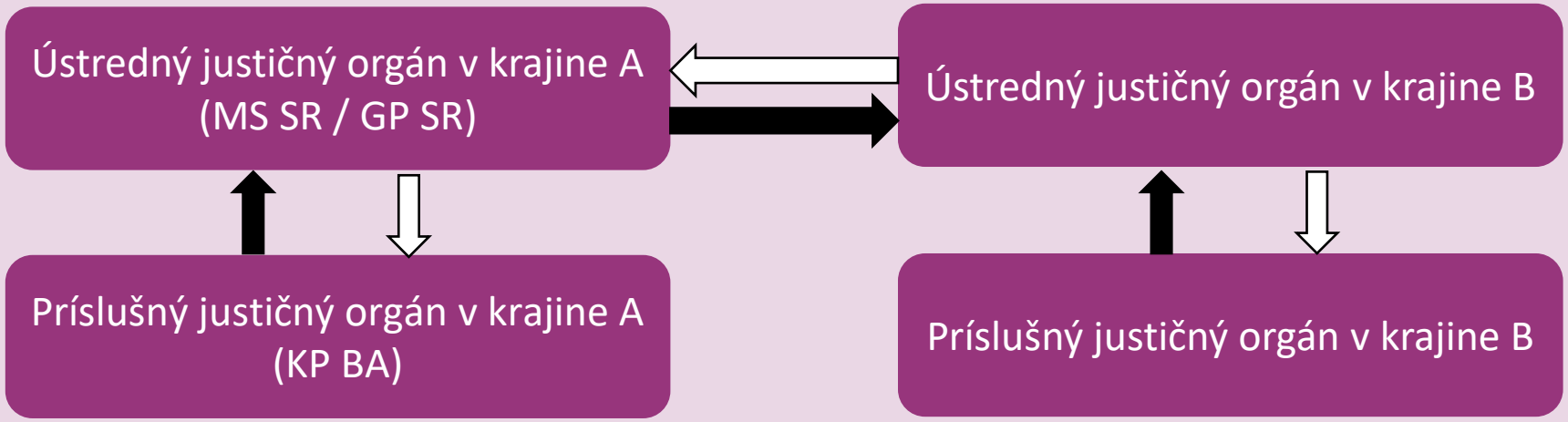

Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach – styk orgánov

Priamy styk justičných orgánov

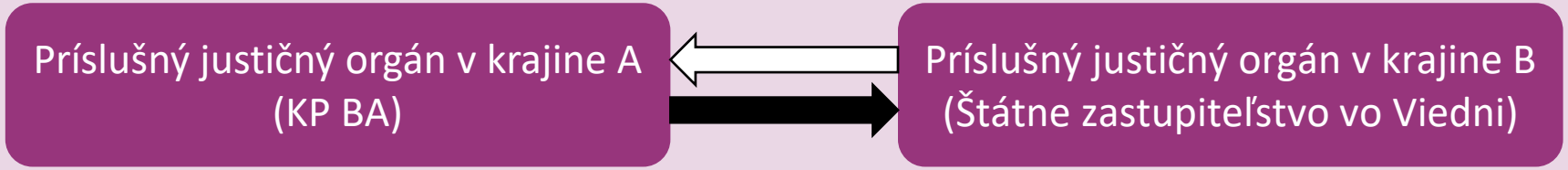

Medzinárodná justičná spolupráca v trestných veciach – právny základ

Zmluvný	Bezzmluvný
• **multilaterálna zmluva** • **bilaterálna zmluva** • **§ 478 TP: „***Ustanovenia tejto časti sa použijú, ak medzinárodná zmluva neustanovuje inak.*“	• aplikácia ustanovení **piatej časti Trestného poriadku** o právnom styku s cudzinou • od 2028 - zákon o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach • **§ 479 TP: reciprocita (vzájomnosť)** – záruka dožiadaného/dožadujúceho štátu, že vyhovie porovnateľnej žiadosti

Medzinárodné právo:
Multilaterálne zmluvy o spolupráci v trestných veciach

I. Dohovor o počítačovej kriminalite („***Budapeštiansky dohovor***“) (RE)

Druhý dodatkový protokol o posilnenej spolupráci a sprístupňovaní elektronických dôkazov (RE)

II. Dohovor o boji proti počítačovej kriminalite („***Hanojský dohovor***“) (OSN)

III. Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (RE)

IV. Európsky dohovor o vydávaní (RE)

Špecifické pre oblasť elektronických dôkazov

Medzinárodné právo:

Bilaterálne zmluvy o spolupráci v trestných veciach (príklady)

I. **Právny nástroj medzi USA a SR o právnej pomoci** (Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 28/2010 Z. z.)

II. **Zmluva medzi ČSSR a Vietnamskou SR o právnej pomoci vo veciach občianskych a trestných** (Praha, 12. 10. 1982, vyhl. č. 98/1984 Zb.)

III. **Dohoda o vzájomnej právnej pomoci medzi EÚ a Spojenými štátmi americkými**

IV. **Dohoda o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom** (po Brexite)

Právo Európskej únie:
Justičná spolupráca v trestných veciach v rámci EÚ – základné východiská

- spolupráca uskutočňovaná medzi dvoma alebo viacerými štátmi EÚ v trestnej oblasti
- možno ju realizovať medzi ČŠ EÚ bez ohľadu na to či majú uzavretú bilaterálnu zmluvu
- právny základ: **čl. 82 ZFEÚ** – justičná spolupráca v trestných veciach
- sekundárne právo EÚ: nariadenia, smernice, rámcové rozhodnutia (pred Lisabonom, ak neboli nahradené)
- princípy: priamy styk, vzájomné uznávanie rozhodnutí justičných orgánov (čl. 82 ods. 1 ZFEÚ)
- nástroje, resp. orgány: EZR, EVP, JIT, EPPO, Eurojust

Právo Európskej únie:

Nástroje sekundárneho práva v oblasti elektronických dôkazov

I. Európsky vyšetrovací príkaz → **všeobecný nástroj**

II. Európsky príkaz na predloženie elektronických dôkazov → **e-Evidence balík**

III. Európsky príkaz na uchovanie elektronických dôkazov → **e-Evidence balík**

Právo Európskej únie:
Európsky vyšetrovací príkaz (EVP) 1/2

Právny základ
- **smernica** Európskeho parlamentu a Rady 2014/41/EÚ z 3. apríla 2014 **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach** („smernica o EVP")
- smernica o EVP nahradila existujúce systémy vzájomnej právnej pomoci medzi ČŠ EÚ (napr. Dohovor o vzájomnej právnej pomoci z r. 2000, rámcové rozhodnutie 2008/978/SVV týkajúce sa európskeho príkazu na zabezpečenie dôkazov)

Transpozícia do vnútroštátneho práva
- **zákon** č. 236/2017 Z. z. **o európskom vyšetrovacom príkaze v trestných veciach** a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Záväznosť
- všetky členské štáty EÚ s výnimkou Dánska a Írska (recitál 44 a 45 smernice)

Účel, forma a zásady justičnej spolupráce
- EVP je justičné rozhodnutie, ktoré vydal alebo overil justičný orgán členského štátu na účely vykonania jedného alebo viacerých konkrétnych vyšetrovacích opatrení v inom členskom štáte s cieľom získať dôkazy (čl. 1 ods. 1 smernice o EVP)
- „vyšetrovacie opatrenie" – nie je v smernici o EVP definované, SD EÚ vo veci C-583/23 Delda: *„každý vyšetrovací úkon, ktorého cieľom je preukázanie existencie protiprávneho činu, okolností, za ktorých bol tento čin spáchaný, ako aj totožnosť jeho páchateľa"*
- zjednodušene: získanie dôkazu v jednom členskom štáte EÚ (vykonávajúci štát) na účely trestného konania vedeného v druhom členskom štáte EÚ (vydávajúci štát) vrátane dôkazu, ktorý sa už nachádza v držbe vykonávajúceho štátu
- formulárové konanie
- zásada **vzájomného uznávania** (všetky ČŠ EÚ sú v zásade povinné uznať a vykonať ho)

Právo Európskej únie:
Európsky vyšetrovací príkaz (EVP) 2/2

Mechanizmus spolupráce

- **priamy styk: justičný orgán členského štátu A ⟷ justičný orgán členského štátu B**

Lehoty

- vykonávací orgán má **30 dní** na rozhodnutie o uznaní / neuznaní EVP (t. j. žiadosti o vykonanie vyšetrovacieho úkonu)
- vykonávajúci orgán v lehote **do 90 dní** od rozhodnutia o uznaní / neuznaní EVP vykoná vyšetrovací úkon
- t. j. spolu **až 120 dní na konanie o EVP**

Postup slovenských orgánov

- EVP vydáva prokurátor v prípravnom konaní, predseda senátu / samosudca v súdnom konaní (§ 5 ods. 1 ZoEVP)

Dôvody na vrátenie (§ 10 ZoEVP) a odmietnutie EVP (§ 11 ZoEVP)

- právna úprava je koncipovaná v duchu minimalizácie dôvodov na odmietnutie EVP
- dôvody na odmietnutie: res iudicata, imunity/výsady/exempcie podľa vnútroštátneho/medzinárodného práva, poškodenie bezpečnostných záujmov SR, ohrozenie činnosti spravodajských služieb atď.

Právo Európskej únie:
EVP v. EPUED / EPPED

Právna úprava tzv. e-Evidence balíka:

- nemá ambíciu nahradiť konanie o EVP, ale doplniť ho
- zachováva princíp kontradiktórnosti
- dôvody prijatia:
  - urýchlenie konania o EPUED/EPPED oproti EVP
  - „eliminácia" prekážky jurisdikcie poskytovateľov služieb a skutočného miesta údajov

In the majority of the investigations, what are the most important types of data your department needed?

Respondents could choose up to three options

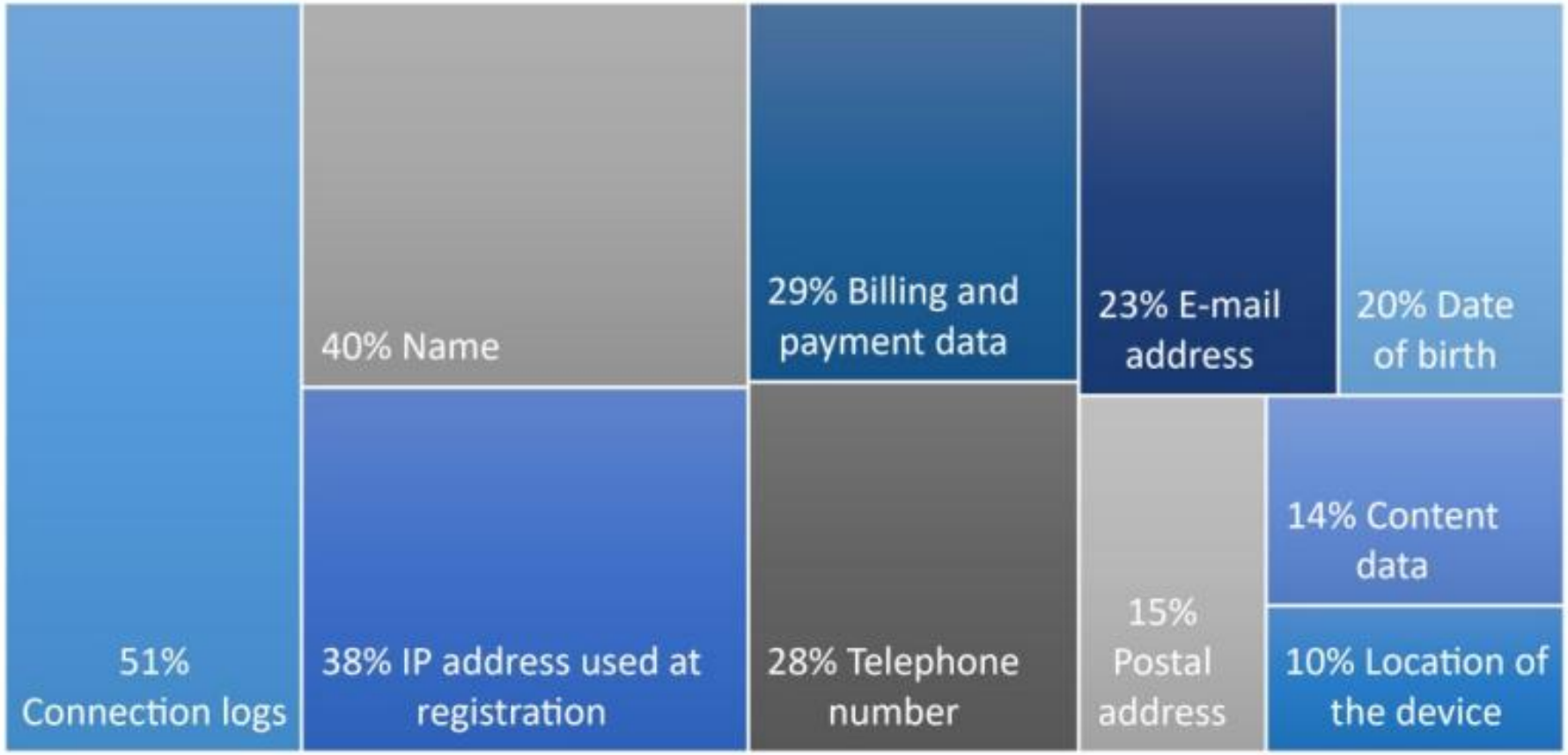

Zdroj: Sirius EU Electronic Evidence Situation Report 2024, s. 20
LINK

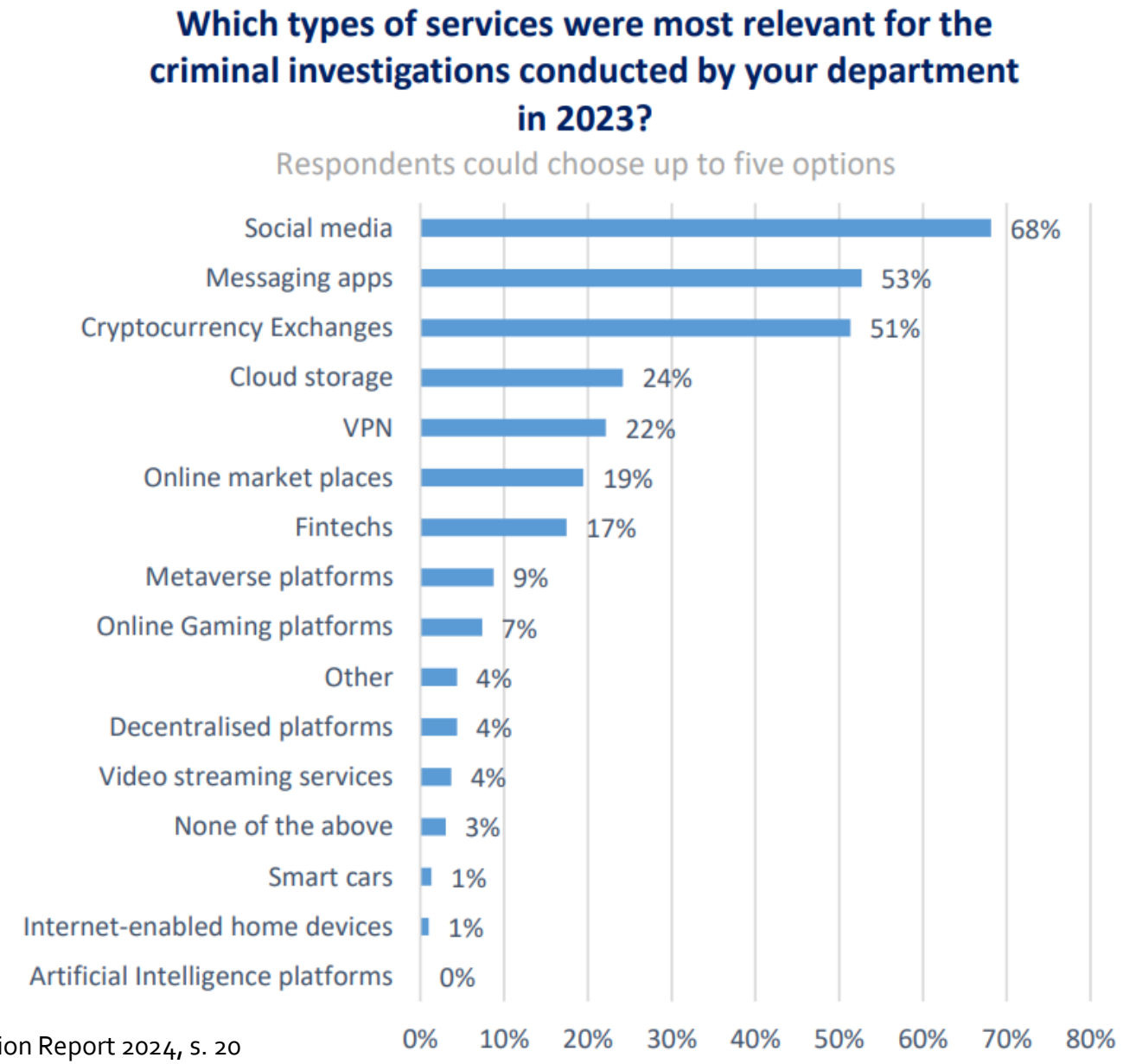

Zdroj: Sirius EU Electronic Evidence Situation Report 2024, s. 20
LINK

What are the main issues your department encountered in requests to foreign-based service providers?

Respondents could choose up to three options

Zdroj: Sirius EU Electronic Evidence Situation Report 2024, s. 26
LINK

Právo Európskej únie:
EPUED / EPPED – typ údajov

Návrh zákona o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov prevzal definície z nariadenia.

4 kategórie údajov:

- **obsahové údaje** (text, hlas, video, obrázky, zvuk)
- **prevádzkové údaje** (zdroj a miesto správy, umiestnenie zariadania, dátum, čas, trvanie, veľkosť , trasa, formát, protokol elektronickej komunikácie, dátum a čas prihlásenia / odhlásenia zo služby)
- **údaje požadované výlučne na účely identifikácie používateľa** (IP adresy, zdrojové porty, časové pečiatky)
- **údaje o účastníkovi** – totožnosť účastníka (meno, dátum narodenia, adresa, platobné údaje, tel. číslo, email) + typ služby (údaje technickej povahy o opatreniach používaných účastníkom, s výnimkou overovania, hesiel a pod.)

Právo Európskej únie:
Európsky príkaz na predloženie elektronických dôkazov (EPPED)

Právny základ

- **nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie**

Implementácia do vnútroštátneho práva

- **Trestný zákon, Trestný poriadok, ZoTZPO**
- zákonom o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov **(LP/2025/607 – vyhodnotenie MPK) – navrhovaná účinnosť od 18.8.2026 / 1.1.2028**

Záväznosť

- všetky ČŠ okrem Dánska

Účel, forma a zásady justičnej spolupráce

- EPPED je rozhodnutie, ktorým sa nariaďuje predloženie elektronických dôkazov, ktoré vydal alebo potvrdil justičný orgán členského štátu adresované určenej prevádzkarni alebo právnemu zástupcovi poskytovateľa služieb (čl. 3 ods. 1 nariadenia)
- formulárové konanie

Právo Európskej únie:
Európsky príkaz na predloženie elektronických dôkazov (EPPED)

Mechanizmus spolupráce

- **priamy styk: justičný orgán členského štátu A ⟷ adresát príkazu (poskytovateľ služieb, resp. určená prevádzkareň, resp. právny zástupca v členskom štáte B)**

Lehoty

- adresát príkazu je povinný predložiť údaje **do 10 dní** od prijatia osvedčenia o EPPED, v naliehavých prípadoch **do 8 hodín**

Postup slovenských orgánov

- EPPED pre kategóriu **obsahových a prevádzkových údajov** vydáva sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora, predseda senátu / samosudca v súdnom konaní
- EPPED pre kategóriu **údajov o účastníkovi a údajov požadovaných výlučne na identifikáciu používateľa** vydáva prokurátor v prípravnom konaní / aj policajt – vyžaduje sa potvrdenie prokurátorom, predseda senátu v súdnom konaní
- v **naliehavých prípadoch** môže policajt vydať EPPED pre kategóriu údajov o účastníkovi a údajov požadovaných výlučne na identifikáciu používateľa aj bez potvrdenia prokurátora, avšak prokurátor ho musí potvrdiť do 48 hodín, inak stráca platnosť

Dôvody na odmietnutie EPPED (čl. 12 nariadenia)

- právna úprava je koncipovaná v duchu minimalizácie dôvodov na odmietnutie
- dôvody na odmietnutie: ne bis in idem, imunity/výsady/exempcie podľa vnútroštátneho/medzinárodného práva, nedostatok obojstrannej trestnosti atď.

Právo Európskej únie:
Európsky príkaz na uchovanie elektronických dôkazov (EPUED)

Právny základ

- **nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie**

Implementácia do vnútroštátneho práva

- **Trestný zákon, Trestný poriadok, ZoTZPO**
- zákonom o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov **(LP/2025/607 – vyhodnotenie MPK) – navrhovaná účinnosť od 18.8.2026 / 1.1.2028**

Záväznosť

- všetky ČŠ okrem Dánska

Účel, forma a zásady justičnej spolupráce

- EPUED je rozhodnutie, ktorým sa nariaďuje uchovanie elektronických dôkazov na účely následnej žiadosti o predloženie dôkazov, a ktoré vydal alebo potvrdil justičný orgán členského štátu, adresované určenej prevádzkarni alebo právnemu zástupcovi poskytovateľa služieb (čl. 3 ods. 2 nariadenia)
- formulárové konanie

Právo Európskej únie:
Európsky príkaz na uchovanie elektronických dôkazov (EPUED)

Mechanizmus spolupráce

- **priamy styk: justičný orgán členského štátu A ⟷ adresát príkazu (poskytovateľ služieb, resp. určená prevádzkareň, resp. právny zástupca v členskom štáte B)**

Lehoty

- adresát príkazu je povinný bezodkladne uchovať údaje po dobu **60 dní** (s možnosťou predĺženia o **ďalších 30 dní**)
- ak vydávajúci orgán v lehote 60 dní nepredloží EPPED, musí sa uchovávanie skončiť

Postup slovenských orgánov

- EPUED vydáva prokurátor / policajt s potvrdením prokurátora v prípravnom konaní, predseda senátu / samosudca v súdnom konaní
- v **naliehavých prípadoch** môže policajt vydať EPUED aj bez potvrdenia prokurátora, avšak prokurátor ho musí potvrdiť do 48 hodín, inak stráca platnosť

Ďakujeme za pozornosť

Financované Európskou úniou
NextGenerationEU

PLÁN OBNOVY

MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

CUSEC

ZODPOVEDNOSTNÉ VZŤAHY V KYBERNETICKEJ BEZPEČNOSTI

MODUL 5:
Kybernetická kriminalita a zaisťovanie digitálnych stôp - Časť. 2

Doc. JUDr. Marek Kordík, PhD. LL.M.
Mgr. Petra Dražová, PhD.

Financované Európskou úniou NextGenerationEU
PLÁN OBNOVY
MINISTERSTVO INVESTÍCIÍ, REGIONÁLNEHO ROZVOJA A INFORMATIZÁCIE SLOVENSKEJ REPUBLIKY
CUSEC